

Forfatter: Laub, Hardenack Otto Conrad

Titel: BREV TIL: Martensen, Hans Lassen FRA: Laub, Hardenack Otto Conrad (1864-11-25)

Citation: Laub, Hardenack Otto Conrad: "BREV TIL: Martensen, Hans Lassen FRA: Laub, Hardenack Otto Conrad (1864-11-25)", i *Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)*, Karl Schönbergs Forlag, s. 191. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002252230-002-shoot-L0022522300020061.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Fra Laub til Martensen
Viborg, 25. November 1864

Kjære Biskop Martensen! Vistnok har det været mig meget kjært at modtage Deres Moralphilosophie fra Deres egen Haand, uagtet jeg i mange Aar har kjendt og eiet den. Denne Bog fører mine Tanker meget langt tilbage, til den Tid, da jeg begyndte at gjøre Deres Bekjendtskab paa en anden Maade, end det kunde skee i Studenteraarene, da jeg begyndte at lære af Dem. Da jeg forberedte mig til Examen, var Moralens mig det kjedsommeligste af Alt; jeg gjennemlæste Lærebogen (som jeg aldrig har eiet) saa hurtigt som muligt, og nøiedes s. 192 med at faae et almindeligt Indtryk af det Hele, og hermed slap jeg igjennem Examen. Denne hele Disciplin faldt for mig ud i en Uendelighed af Enkeltheder, hvorfor man søgte om et Midtpunkt, der ikke vilde vise sig, der vilkaarlig maatte vælges, hvorefter da Enhver ordnede den uoverkommelige Masse, som han bedst kunde, men uden at kunne indblæse sit Billede Livsaande. Det forekom mig, at Moralens punctum saliens kun kunde ligge i Dogmatiken; og kun paa den Maade, hvorpaa Sagen var behandlet af Nitzsch, kunde den endnu have noget Tiltrækkende for mig. De er den Første, som har overbeviist mig om, at Moralens kan være en selvstændig Videnskab; og selv hvad Udførelsen i det Enkelte angaaer, fandt jeg langt Mere i Deres lille Bog, end jeg havde fundet i den tykke Bog, som jeg engang havde maattet bruge. Det er saaledes en meget gammel Tak, jeg herved bringer Dem; og det er et Haab, som jeg ikke kan slippe, at Herren vil give Dem Naade og Tid til endnu engang, inden vi skilles ad i denne Verden, at komme med en lignende Gave, at fuldende, hvad De for saa længe siden har begyndt, og ogsaa paa denne Maade at virke til Vækkelsen af den religieus-ethiske Aand, som De med Rette kalder det store Savn i vor Tid. Kan den vaagne med den rette Kraft og den rette Klarhed i Videnskaben, ved Universitetet, hos den Ungdom, som siden skal gaae ud og arbeide og prædike iblandt Folket, saa er Meget gjort til, at den kan komme videre ud. Vel kan en Bog ikke erstatte det levende Ord ved Universitetet, og hvad De engang har været, bliver De ikke igjen paa dette Sted; men en Bog kan dog, naar den kommer i rette Tid, udrette Meget, og s. 193 saaledes kan De endnu komme til at arbeide i Deres gamle Tjeneste som Universitets- og Præstelærer. Imidlertid arbejder De til det samme Maal i Kirken, og det glæder mig altid, naar jeg hører fra Dem selv eller Andre, at De har prædiket. Og igaar Aftes læste jeg for mine Børn nogle Breve fra min afdøde Kone fra 1849, og deri om hendes Glæde over det Bind Prædikener, som De dengang havde udgivet.

Hvad De skriver om Renans Bog, har overrasket mig. At man i Tydskland og Frankrig griber Sligt med Glæde, kunde jeg nok troe, men at det Samme skulde være Tilfældet hos os Danske, havde jeg ikke tænkt. At en indifferentistisk og materialistisk Tænkemaade er meget almindelig, det kan man overalt have Leilighed til at erfare; men hvor der var noget Religieust tilbage, syntes det dog at være af christelig Art og at søge efter noget Positivt at holde sig til. Men vistnok kan dette Positive, som man har faaet i Arv, under Haanden forvandle sig til noget reent Naturligt, Hverdagsagtigt, saa kan man miste den sidste Rest af det Religieuse; man behøvede da ikke at søge, fordi man har det allerede, og kan glæde sig over, at man er, og at Alt er, som det er. Jeg har hørt, at man har gjort sig Flid for at udbrede denne Bog blandt Skolelærere: jeg har dog hidtil ikke erfaret, at den der har faaet Indgang; men en gammel Præst har beklaget sig over, at hans Søn (theol. Candidat) har fundet Behag i den, hvad dog vel (for de unge Theologers Vedkommende) endnu er noget Enestaaende. Een Trøst bliver dog tilbage: at det er kun Avnerne, Ilden kan fortære, skjøndt det jo bliver sørgeligt at erfare ved en saadan Leilighed, at disses Tal kan s. 194 være saa stort. At den religieuse og politiske Retning gaae jævnsides, er jo ogsaa en gammel Erfaring. — —

Deres O. Laub.